

GP

Gemenskap & påverkan

NUMMER 3 SEPTEMBER 2021
MEDLEMTIDNING FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

TEMA: **SKOLA**

**Lenni går integrerat
i sin närskola**

Sidan 4

Den förlängda och
utvidgade läroplikten

Sidan 8 & 10

Möt Kärkullas nya
samkommunsdirektör

Sidan 14

Tankar
om skolan

Lättläst på sidan 23

Innehåll

3 Ledare: Mellan ängslan och lagom pirr i magen

4 Lennis nya närskola är till för alla

I nya Nedervetil skola inkluderas barn med intellektuell funktionsnedsättning. Deras behov har beaktats redan i planeringsskedet. En av eleverna i resursklassen i den nya skolan är Lenni Hansén.

4

8 Den förlängda läropliktens ABC

När ska man som förälder till ett barn som behöver extra mycket stöd börja fundera på skolstarten och hur fungerar förlängd läroplikt i praktiken? Vi har samlat frågor och svar om förlängd läroplikt.

10 Optima har samarbete i fokus då läroplikten utvidgas

Den utvidgade läroplikten trädde i kraft i höst. Vi har talat med Optimas rektor för lärande Anna-Lena Forsman för att höra hur yrkesinstitutet förberett sig inför reformen.

8

13 Lärurum tipsar: Hjälpmedel som stöd för skolarbetet

14 Byråkraten som vill förbättra världen

Att lotsa Kårkulla inför den stundande vårdreformen som innebär att samkommunen uppgår i välfärdsområdena. Det blir Otto Ilmonens uppdrag som ny samkommundirektör. Men vem är Otto Ilmonen, och hur ser han på Kårkullas roll i reformen?

17 Lagstiftning: Äntligen konkreta åtgärder

18 Kurser och evenemang

20 Brytningsskeden – handbok om service för unga

20 Steget vidare har anställt projektassistenter

21 LL-Bladet blir Lätta bladet

23 LÄTTLÄST

23 Tankar om skolan

25 Minnen från sommarens läger

27 Otto Ilmonen är Kårkullas nya direktör

28 Berätta vad du tycker om GP

29 Rösta på din favorit i fototävlingen

33 FÖRENINGSSINFO

14 &
27

25

Mellan ängslan och lagom pirr i magen

Gemenskap & påverkan (GP) är FDUV:s tidning som berättar om intressanta företeelser och senaste nytt inom funktionshinderområdet, särskilt sådant som berör svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning. Tidningen skickas till alla DUV-medlemmar och utkommer fyra gånger per år.

Nästa nummer utkommer vecka 47. Skicka material senast 3.11.2021.

Respons och material:

gp@fduv.fi eller per post till
Tidningen Gemenskap & påverkan
FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors

Ansvarig utgivare:

Lisbeth Hemgård

Redaktionssekreterare:

Matilda Hemnell

Redaktionsråd:

Matilda Hemnell
Malin Sandström
Susanne Tuure
Maria Österlund

Layout och ombrytning:

Linnéa Sjöholm

Pärmbild:

Lenni Hansén.
Foto: Linda Tallroth-Paananen

Adressändringar

och prenumerationer:

lotta.vaskola-aminne@fduv.fi
040 162 72 02
Priset för en årsprenumeration är 40 €.

Upplaga: 2 600

Tryckeri: Forsberg,

Jakobstad 2021

ISSN 2736-8130 (print)

ISSN 2736-8149 (online)

Inför och under höstens skolstart har det varit nervöst hemma hos oss. Femteklassaren har oroat sig för att inte hitta en fin penal, den nya gymnasieeleven har ängslats över att se om bästisen finns med i samma basgrupp och om det material skolan erbjuder ska fungera som tänkt. Vår högskolestuderande har oroat sig för allt från den dagliga bilresan till sina första undervisningslektioner, medan den som fått vikariat som lärare oroat sig för om den egna kreativiteten ska räcka till och om eleverna ska vara snälla.

Beroende på dagarna har stämningen varierat mellan glatt pirr i magen till gråtfärdig ängslan, för

att sedan landa i en lugn acceptans då det nya blivit bekant.

Jag tror att det kan vara likadant för många av oss, oavsett ålder och livssituation. När vi står inför något nytt och okänt reagerar vi lätt negativt. Det är helt naturligt, men efter den första reaktionen måste vi också klara av att se möjligheterna med det nya. I de allra flesta fall vänjer vi oss snabbt och då det går bra börjar vi trivas, utvecklas och blomma ut.

Skolan och vidare utbildning av olika slag vill erbjuda sådana möjligheter att växa och utvecklas som människa. Den utvidgade läroplikten vill stärka dessa möjligheter ännu mer. Det ska bli intressant att följa hur de olika skolorna förverkligar regeringens mål och hur man lyckas med att ta fram läromedel som passar alla målgrupper också inom yrkesutbildningen. Det är skäl att minnas att situationen är ny även för lärarna och kommunerna som säkert är lite extra spända på hur hösten ska utvecklas.

Också nya boendeformer, jobb och nya klubbar eller annan verksamhet vi inleder under hösten kan ge oss möjlighet att utmana oss själv och lära oss nya saker. Det ska vi ta vara på.

Mikaela Björklund, förbundsordförande

Foto: Sofia Jernström

Lennis nya närskola är till för alla

I nya Nedervetil skola inkluderas barn med intellektuell funktionsnedsättning.

Deras behov har beaktats redan i planeringskedet. Lenni Hansén är en av eleverna i resursklassen i den nya skolan.

I höst började **Lenni Hansén** årskurs fem i Nedervetil skola. Första skoldagen var han iklädd en svart Minecraft-tröja som han själv hade köpt.

- ”Då man börjar i femman är man cool och då måste man också vara coolt klädd”, resonerade han, berättar mamma **Eivor Hansén**.

Genast första dagen fick Lenni en läxa i ett nytt ämne, engelska. Stolt över läxan och glad över sin nya plats längre bak i klassen cyklade han hem och berättade nöjt för Eivor vem han hade lekt med under dagen.

Annat var det förr då han och många andra elever med särskilda behov från byarna runt omkring kuskades med minibuss till Kyrkostrands skola i Jakobstad. Skolskjutsen tog över två timmar per dag och Lenni som älskar att röra på sig blev så frustrerad att han började bråka med sina färdkamrater.

Skjutsarna blev dyra också för kommunen. Och ibland kan målet att spara pengar föra med sig något gott: Redan i planeringsstadiet av nya Nedervetil skola började möjligheten att inkludera elever med intellektuell funktionsnedsättning diskuteras.

En dag ringde specialläraren och frågade om Eivor var intresserad av att flytta sonen till en resursklass i den planerade skolan. Hur klassen skulle se ut var ännu uppe i det blå. Eivor tvekade.

- Är det rätt val att ta min son ur en utmärkt skola, där man känner att erfarenheten av att arbeta med barn med särskilda behov sitter i väggarna, för något helt nytt som byggs upp från noll?

Men då hon fick veta att en erfaren pedagog från Kyrkostrands skola, specialklasslärare **Susann Ljungberg**, skulle få fria händer att planera undervisningen tackade hon ja. Och hon har inte ångrat sig.

Flexibilitet och kreativitet

Under hela byggprojektet fick lärarna vara med och planera utrymmenas utformning, material och möbler, likaså hur skolgården skulle se ut. Den splittrerna skolan stod färdig och öppnade dörrarna för omkring 160 elever för ett år sedan.

Här tillämpas flexibla lösningar med väggar som kan fällas ner och en skild ingång och en separat gårdsplan som kan användas av dem som behöver mera ro. Det finns utrymmen för smågruppsverksamhet kallade diamanter mellan skolans olika sektioner, myshörnor och ett lärarrum med utsikt över skolgården.

Inom den kreativa lärargemenskapen gav rektorn speciallärarna tillit och stöd. Den nya resursklassen med åtta elever, två speciallärare och fem skolgångsbiträden började växa fram.

→

Med rätt stöd och anpassad undervisning blir skoldagen ett nöje. Lenni Hansén tillsammans med speciallärare Emma Kaitjärvi.

”

Hela lärarkollegiet arbetar tillsammans för inklusion av barnen med särskilda behov.

Med sig från sina tio år vid Kyrkostrands skola tog Susann ett plock av olika pedagogiska metoder, men framför allt inställningen till arbetet med eleverna: att se individerna, att lyfta fram det positiva och viktigast av allt - att bygga upp tilliten och elevernas grundtrygghet.

Tillsammans med sin kollega speciallärare **Emma Kaitajärvi** utvecklar hon kontinuerligt via försök och misstag lämpliga arbetssätt för de barn som just nu finns i resursklassen. Tanken är att eleverna ska inkluderas i andra grupper enligt vad var och en klarar av.

Tyvärr satte coronapandemin i fjol stopp för större förflyttningar mellan grupper, men visst blandades eleverna om redan i fjol när det var möjligt. De hade ofta uteskola tillsammans och talangdagen tyckte Lenni mycket om. Då uppträdde han för hela skolan som rappare från Sverige i keps och guldkedja.

- Atmosfären i skolan är familjär. Och ingen särbehandlas. Hela lärarkollegiet arbetar tillsammans för inklusion av barnen med särskilda behov, säger Eivor.

Vardag i resursklassen

I resursklassen är ingen dag den andra lik.

- Det som fungerade i går behöver inte fungera i dag. Inget blir som du hade tänkt dig. Du måste vara lyhörd och beredd att när som helst ändra allt du planerat. Det är charmen och utmaningen med att jobba i resursklassen, säger Emma.

Det uppstår sällan naturliga pauser under lektionerna i resursklassen. Eleverna behöver inte vänta på att få hjälp när många vuxna är involverade. Lektionerna blir därför intensivare och kan kännas för långa. Efter tjugo minuter brukar gruppen byta aktivitet, till exempel genom att klättra i ribbstolarna en stund.

Det händer också ofta att någon elev vägrar att göra något eller att någon blir superintresserad av en liten detalj, till exempel av att räkna prickar. Då gäller det att lämna allt annat till senare och satsa på att räkna prickar.

I en vanlig klass ser du snabbt stora framsteg. Ett barn lär sig att läsa flytande eller kan kanske multiplikationstabellen utantill i ett nafs.

- Jag har lärt mig att glädjas åt det lilla. Det kan ta två år innan ett barn kan knäppa knapparna, efter att ha repeterat tusen gånger. Men när det äntligen lyckas kommer ett hallelujamoment. Då inser man att det var värt varje liten stund av övning, säger Emma.

Visst finns det ännu mycket att utveckla efter ett års testning med blandade undervisningsmetoder, men enligt lärarna är det fina samarbetet dem emellan nyckeln till framgång och utveckling. Varför måste det finnas tydliga

hierarkier i en skola? Susann kallar skolgångsbiträdena för motorn i verksamheten. Närheten till eleverna gör att de ser när något går fel, de möter oftare föräldrarna som för och hämtar barn och de kan sporra till nya initiativ. Alla bidrar till läroarbetet. Också rektorn är ute på skolgården med barnen.

När rasten en gång var slut och barnen måste gå in sa Lenni något fult. Rektorn var på plats och det uppstod en diskussion om fula ord. Tillsammans kom de fram till ett vackrare ord som man kan använda när man är arg: Läppomada!

Som så många barn gillar Lenni särskilt rasterna i skolan.

- Det bästa med min skola är gungorna och klätterställningarna - och pasta med murusås (köttfärssås).

Text: Henrika Mercadante

Foto: Linda Tallroth-Paananen

Lenni Hansén gillar att röra på sig och är en stor vän av fotboll.

På bilden nedtill syns mamma Eivor, speciallärare Emma Kaitjärvi och specialklasslärare Susann Ljungberg i bakgrunden.

”

Du måste vara lyhörd och beredd att när som helst ändra allt du planerat. Det är charmen och utmaningen med att jobba i resursklassen.

Den förlängda läropliktens ABC

Att börja skolan är ett stort steg för både barn och föräldrar. Det är naturligt att det nya skedet i livet väcker en rad frågor, särskilt om man har barn som behöver extra mycket stöd. För dem kan det bli aktuellt med förlängd läroplikt. Men när ska man som förälder börja fundera på skolstarten och hur fungerar förlängd läroplikt i praktiken? Lärums pedagogiska handledare Nina Rosenblad svarar på de vanligaste frågorna om förlängd läroplikt.

Vad är förlängd läroplikt?

För de allra flesta barn i Finland börjar läroplikten när barnet fyller sju år. Men läroplikten kan förlängas och inledas ett år tidigare om barnet på grund av en funktionsnedsättning eller sjukdom inte kan uppnå den grundläggande utbildningens mål på nio år. Utgångspunkten för förlängd läroplikt är att den ska utgå från barnets behov av utbildning och stöd.

Vem fattar beslutet om förlängd läroplikt?

Det är ett förvaltningsbeslut som fattas av utbildningsmyndigheten. Ett barn som omfattas av förlängd läroplikt omfattas också alltid av särskilt stöd, vilket är det mest omfattande stödet i vårt skolsystem. Det är barnets föräldrar som ansöker om förlängd läroplikt. Till ansökan ska man bifoga ett psykologiskt eller medicinskt utlåtande.

När ska man som förälder börja fundera på förlängd läroplikt?

Beslutet om förlängd läroplikt ska fattas före läroplikten börjar. I de flesta fallen fattas beslutet innan barnet fyllt fem år. Föräldrarna ska dessutom få information om förlängd läroplikt i god tid av personalen inom småbarnspedagogiken.

Vad händer efter att barnet beviljats förlängd läroplikt?

Då ska det göras en individuell plan (IP) för hur undervisningen ska genomföras. Planen görs av lärare inom småbarnspedagogiken eller av läraren om barnet börjat skolan. Planen uppgörs i samråd med föräldrarna och den ska kontinuerligt uppdateras. Det är viktigt med ett gott samarbete mellan föräldrar, förskola och skola.

Hur brukar förlängd läroplikt förverkligas?

Det vanligaste är att barnet inleder sin förlängda läroplikt det år hen fyller sex år. Det första läropliktsåret förverkligas för de flesta barn inom förskolans verksamhet. Ett barn som inleder sin läroplikt som sexåring har rätt till förskoleundervisning det år hen fyller fem år. Förlängd läroplikt kan förverkligas även på andra sätt, de olika alternativen kan diskuteras med personalen inom småbarnspedagogiken.

Kan beslut om förlängd läroplikt fattas i ett senare skede?

Ja. Om barnet redan inlett sin skolgång är det möjligt att få ett beslut om förlängd läroplikt och extra stödåtgärder i ett senare skede.

Kan barnet börja skolan ett år senare, det vill säga som 8-åring?

Ja, men det behövs ett separat förvaltningsbeslut för att skjuta upp skolstarten med ett år.

Är det studier enligt verksamhetsområde eller enligt läroämnena som gäller i skolan för barn med förlängd läroplikt?

Båda alternativen är möjliga för ett barn med förlängd läroplikt. Det är barnets förutsättningar och behov som styr valet. Att studera enligt läroämne innebär att barnet studerar enligt den allmänna lärokursen eller enligt en individualiserad lärokurs i något ämne eller samtliga ämnen. Barnet studerar enligt verksamhetsområde endast då barnet inte har möjlighet att studera enligt läroämnena. Studier enligt verksamhetsområde innebär undervisning i motoriska färdigheter, språk och kommunikation, sociala färdigheter, färdigheter i dagliga rutiner och kognitiva färdigheter.

Text: Vanessa Westerlund

Illustration: Albert Pinilla

Optima har samarbete i fokus då läroplikten utvidgas

Den utvidgade läroplikten trädde i kraft i höst. Vi har talat med Optimas rektor för lärande Anna-Lena Forsman för att höra hur yrkesinstitutet förberett sig inför reformen. Det är på Optima de flesta svenskspråkiga med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning får sin utbildning efter grundskolan.

Som rektor för lärande har **Anna-Lena Forsman** ansvar för utbildningen, studerande och lärare på yrkesinstitutet Optimas enheter runtom i Svenskfinland. Det senaste året har hon jobbat intensivt med förberedelserna inför den utvidgade läroplikten.

- Det som är positivt är att vi i och med utvidgningen av läroplikten har ett tätare samarbete med bildningsdirektörer och rektorer från den grundläggande utbildningen.

Samtidigt lyfter Anna-Lena fram att förändringar alltid är en process med många nya saker att lära sig.

- Vissa saker kommer att fungera bra från början och andra saker får vi lösa vartefter.

Svenskspråkiga studerande lyckligt lottade

Anna-Lena berättar att hösten ser bra ut på Optima och att alla sökanden har fått en studieplats. I själva verket finns det då intervjun görs ännu lediga platser på både TELMA- och VALMA-linjerna (mera information om utbildningslinjerna på s. 12).

- Vi är på svenskt håll lyckligt lottade. Merparten av de svenskspråkiga studerandena brukar alltid få en studieplats. Dessutom är avbrytningsprocenten för Optimas studerande med krävande särskilt stöd väldigt låg.

Antalet studerandeårsplatser har inte ökat på Optima i och med utvidgningen av läroplikten. Allt som allt får Optima finansiering för 1164 studerandeårsplatser, varav 126 är reserverade för elever med krävande särskilt stöd. För att följa med behovet av studieplatser för krävande särskilt stöd samarbetar Optima tätt med den grundläggande utbildningen.

Avgiftsfri utbildning och ny utbildningshelhet

I och med den utvidgade läroplikten ska utbildningen på andra stadiet vara avgiftsfri. Läromedel och annat material som behövs i undervisningen ska alltså ingå i utbildningen. Det här kommer förstås att öka lite på Optimas utgifter, men Utbildningsstyrelsen har sagt att de ska komma emot med tilläggsfinansiering.

Optimas rektor för lärande Anna-Lena Forsman. Foto: Optima

”

Vissa saker kommer att fungera bra från början och andra saker får vi lösa vartefter.

En annan förändring som reformen för med sig är att VALMA, tionde klassen och förberedande gymnasieutbildning sammanslås till en ny enhetlig utbildningshelhet som handleder för examensutbildning (HUX). Den här sammanslagningen gäller från och med 1.8.2022.

- Eftersom Optima har tillstånd att ordna VALMA får vi automatiskt också tillstånd till att ordna HUX-utbildning.

Innehållet i HUX-utbildningen kommer delvis att vara nytt, beroende på vilken inriktning den studerande väljer. Den här utbildningshelheten förbereds som bäst på Optima.

Den utvidgade läroplikten medför dock inga förändringar för stödformer som assistans och färdtjänst.

- Det är skillnad på stödformer som hör till social- och hälsovården och på det som hör till undervisningen. Det här uppdelade systemet fortsätter som tidigare.

Vänner för livet

Anna-Lenas hälsning till alla föräldrar är att i god tid börja fundera på de olika utbildningsalternativen på andra stadiet (se sidan 12). Att hitta rätt utbildning är en process som man måste ge tillräckligt mycket tid.

- Vi tar väldigt gärna emot besök. Redan när barnet går på sjuan eller åttan kan det vara en bra idé att komma på besök. Jag unnar verkligen alla föräldrar att se de olika alternativen som finns på Optima.

Inom Optimas utbildningar satsar man mycket på en fungerande gemenskap och det brukar bära frukt. Enligt Anna-Lena är det inte ovanligt att tidigare studerande ordnar träffar med sina gamla skolkompisar flera år efter att de slutat på Optima.

- Många av våra studerande har berättat att de på Optima för första gången i sitt liv fått riktiga vänner.

”

Många studerande har berättat att de på Optima för första gången i sitt liv fått riktiga vänner.

Text: Vanessa Westerlund

Den utvidgade läroplikten i sin korthet

- En ny läropliktslag trädde i kraft 1.8.2021.
- Målet med reformen är att alla unga avlägger en examen på andra stadiet.
- Läroplikten pågår tills den studerande fyllt 18 år.
- Utbildningen på andra stadiet ska vara avgiftsfri.

→

Utbildning på andra stadiet med krävande särskilt stöd

Optima är den enda utbildningsanordnaren som ordnar yrkesinriktad utbildning med krävande särskilt stöd samt VALMA- och TELMA-utbildning på svenska.

Enheterna finns utspridda på olika orter i Svenskfinland, men alla utbildningar erbjuds inte på alla orter. Studier för den här målgruppen innebär därför ofta en flytt till studieorten och boende på internat.

Optima erbjuder följande utbildningar med krävande särskilt stöd:

1. Yrkesinriktad utbildning

- För ungdomar som behöver smågruppsundervisning, speciallärare eller skolgångsbiträden eller som behöver undervisning med individuella mål.
- Utbildningar:
 - Fordonsmekaniker (Jakobstad)
 - Lokalvårdare (Jakobstad)
 - Fastighetsskötare (Nykarleby och Vasa)
 - Artesan (Nykarleby)
 - Kock (Nykarleby)
 - Merkonom (Nykarleby)

2. VALMA = förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning

- VALMA är till för unga som vill stärka studiefärdigheterna samt behöver särskilt stöd och individuell handledning för att hitta passande utbildningsalternativ och rätt bransch. Under utbildningen bekantar sig den unga med olika branscher inom den grundläggande yrkesutbildningen och olika arbetsplatser.
- Finns i Jakobstad och Helsingfors.
- Från och med 1.8.2022 sammanslås VALMA med tionde klassen och förberedande gymnasieutbildning till ny enhetlig utbildningshelhet, HUX.

3. TELMA = utbildning som förbereder för arbete och ett självständigt liv

- För dem som inte kan nå upp till kraven för yrkesexamen eller VALMA.
- TELMA är till för unga som behöver träna på färdigheter som man behöver i vuxenlivet och i arbetet. Här förbereds de unga att klara sitt vuxenliv så självständigt som möjligt genom att träna på kommunikation, sociala färdigheter, samhällsfärdigheter och arbetslivsfärdigheter.
- Finns i Jakobstad, Vasa, Pargas, Helsingfors och Borgå.

Hjälpmedel som stöd för skolarbetet

Skolan har kört i gång och det finns kanske behov av hjälpmedel som underlättar skolarbetet eller koncentrationen. Här tipsar vi om några hjälpmedel som kan vara till stöd i inlärnigen både i skolan och i hemmet.

Tidshjälpmedel

Tid kan vara svårt att greppa. Ibland känns tiden olika lång. Med ett tidshjälpmedel blir tiden konkret, man kan se och följa med tiden. Det finns olika tidshjälpmedel, exempelvis Timetimer, tidsglas och TimeTracker. Dessa finns med olika minuter.

Även olika kalendrar kan visualisera tid och göra skolvardagen lättare för många. I dagboken *Min skolvecka* är det en vecka per uppslag. Det finns plats att skriva in läxor, händelser och annat man behöver komma ihåg.

Mitt år är en almanacka i liggande A4-format. Varje uppslag har veckans dagar i olika färger. Man fyller själv i datum och kan skriva, rita eller limma in bilder. I vår digitala materialbank på larum.fi hittar du ett startpaket med bilder, dessa kan du kostnadsfritt skriva ut för eget bruk.

Penngrepp och läsverktyg

Om det är knepigt att hålla i pennan finns det ett flertal olika penngrepp som kan vara till hjälp. Penngreppen hjälper också om man lätt blir trött i handen då man skriver.

För många med särskilda behov kan läsningen vara en utmaning. Ett läsfönster eller en läslinjal hjälper eleven att hålla sig på rätt rad vid läsning och minskar risken att tappa bort sig i texten.

Sinnestimulerande material

Olika sinnesstimulerande material kan i sin tur stöda koncentrationen. Det har visat sig att elever kan lyssna och fokusera bättre då de får ha något i handen att fingra på, till exempel en gelklämmis, en tangel eller någon form av knådboll.

Text: Nina Rosenblad,
pedagogisk handledare vid Lärum

Besök Lärums utställning i Helsingfors!

Välkommen till vår utställning i Vegahuset på våra besöksdagar. Vår personal finns på plats och förevisar specialpedagogiska läromedel, lättläst material och olika hjälpmedel.

- Datum för besöksdagarna: 14.9, 14.10 och 15.11. Besöken sker i smågrupper kl. 9, 11, 13 eller 15.
- Anmäl dig till Nina Rosenblad, per e-post nina.rosenblad@larum.fi eller per telefon 040 184 6718.

Byråkraten som vill förbättra världen

Att leda i en tid av förändring. Det blir Otto Ilmonens uppdrag som ny samkommunsdirektör för Kårkulla. Att lotsa Kårkulla inför den stundande vårdreformen som innebär att samkommunen uppgår i välfärdsområdena. Men vem är Otto Ilmonen, och hur ser han på Kårkullas roll i reformen?

När vi gör intervjun har Otto Ilmonen varit Kårkullas samkommunsdirektör i sju dagar. Han är ivrig och nyfiken, men har förstås inte svar på alla frågor.

Otto sticker inte heller under stol med det faktum att han sedan tidigare har ringa erfarenhet av specialomsorgen och personer med intellektuell eller likande funktionsnedsättning.

- På sätt och vis är det här en helt ny värld för mig. Det är typiskt för mig, jag hoppar ofta på sådana tåg som jag inte känner till.

- Jag ställer mig ödmjuk och nyfiken inför uppdraget. Jag vill lära mig.

För att besvara frågan vem Otto är kan man ta till det konkreta som ålder, utbildning och hemort. Men Otto vill hellre tala om värderingar.

- Viktiga värderingar för mig är rättvisa och jämlikhet. Det låter kanske lite banalt, men jag vill jobba för ett bättre samhälle.

Som den byråkrat och administratör han är, är det genom att påverka processer, strukturer och tjänster som han vill jobba för att saker och ting blir bättre, det är så han vill förbättra världen.

- Det är det som driver mig.

Det är också orsaken till att han sökte jobbet som samkommunsdirektör. Han ser att det är ett viktigt uppdrag som överensstämmer med hans värderingar. Han nämner också att han egentligen är helt finskspråkig, men att han genom skolan, studier och en tid i Sverige lärt sig svenska och sett värdet av ett tvåspråkigt samhälle - och vikten av tjänster på det egna modersmålet.

Vad innebär vårdreformen, egentligen?

Det är inte bara för att Otto är ny som samkommunsdirektör som han inte har alla svar eller är försiktig i sina formuleringar. Hans tid på posten kommer att präglas av vårdreformen - eller välfärdsreformen som han hellre vill kalla den - och även om ramarna för den är klara så är många detaljer ännu helt öppna.

Kårkulla ska uppgå i de olika välfärdsområdena och de tvåspråkiga välfärdsområdena ska samarbeta. Men hur ska servicestrukturen och samarbetet se ut? Den frågan är ännu obesvarad och en av Ottos centrala uppgifter fram till årsskiftet 2023 blir att räta ut det frågetecknet.

- Mycket är ännu höljt i dunkel gällande reformen så det är vanskligt att ge bestämda svar i det här skedet när processerna i regionerna först håller på att komma i gång.

Vad gäller hans arbete med vårdreformen ser han att det finns flera delar.

För det första gäller det serviceproduktionen i förhållande till brukare och anhöriga.

- Vi ska jobba för att övergången till välfärdsområdena och den nya tillvaron blir så smidig som möjligt. Brukare ska märka av övergången så lite som möjligt. Servicen får inte bli sämre, den ska helst bli bättre.

För det andra handlar det om personalen och dess välmående.

- Då man vetat så lite och informationen varit knapphändig har det lett till oro och frågor. Vi måste jobba med att informera personalen och tillsammans fundera på lösningar.

För det tredje handlar det om att formulera Kårkullas svar på de obesvarade frågorna och försöka ringa in vad andra aktörer anser.

- Vad innebär välfärdsreformen i grund och botten? Det finns väldigt olika uppfattningar om det.

Här vill Otto verkligen lyssna in sin personal och fundera på vad man inom Kårkulla tycker att reformen borde innebära inom de ramar som nu finns.

- Det är viktigt att vi är med och hittar lösningar för att bibehålla den svenska expertisen och för att det ska finnas bra tjänster på svenska i framtiden.

Samtidigt är dialogen med kommunerna och sjukvårdsdistrikten helt central.

- Det är de som fattar besluten om hur saker och ting ska organiseras. Det är deras representanter som sitter i de beredande organen. →

”

Jag ställer mig ödmjuk och
nyfiken inför uppdraget.
Jag vill lära mig.

”

Tankarna och behoven ser olika ut i de olika regionerna och det här är viktigt att ringa in.

Han har redan börjat närma sig Kårkullas ägarkommuner.

- Jag ser det som jätteviktigt att etablera en bra kontakt till dem, liksom regioncheferna och våra expertteam. Tankarna och behoven ser olika ut i de olika regionerna och det här är viktigt att ringa in.

Dessutom vill han föra dialog med tredje sektorn, bland annat organisationer som FDUV och Folkhälsan.

Vilka tankar har du själv kring vårdreformen?

- Jag vet att de funktioner Kårkulla har i dagsläget behövs också i framtiden, men det vi inte vet är hur arbetet kommer att organiseras i regionerna. Det är beroende av hur välfärdsområdena vill ha det, vad lagen möjliggör och vad vi inom Kårkulla kommer fram till att skulle vara en bra lösning. Egentliga Finlands välfärdsområde ansvarar för samordningen av samarbetsavtalen mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena och min förhoppning är att många vill samarbeta, att de ser att det är utmanande att ordna tjänsterna i egen regi då volymerna är så små på svenska.

Han poängterar att personalen kommer att behövas också i framtiden, liksom den kunskap och expertis som finns inom Kårkulla.

- Jag hoppas ingen känner att den behöver söka sig till någon annan bransch. Utan personal finns ingen bra service.

”

Utan personal finns ingen bra service.

Satsningar på personalen

Den utmanande personalsituationen inom branschen är en fråga Otto hoppas kunna hitta lösningar på.

- Tyvärr är personalbristen ett faktum inom hela vårdsektorn och det finns inga ”quick fix”. Många som gör det här jobbet har ett engagemang och känner för sektorn, men det betyder inte att de inte ska få en rimlig ersättning och uppskattning.

Han undrar om man inte kunde göra något åt lönen, i synnerhet då personalsituationen är särskilt utmanande i vissa regioner. Samtidigt vill han satsa på personalens kompetens och arbetsvillmående. På grund av Kårkullas ansträngda ekonomi har man begränsat personalens möjligheter att delta i fortbildningar, men på sikt är det inte en hållbar lösning.

Han vill också jobba med den offentliga bilden av Kårkulla.

- All publicitet är inte bra publicitet. Vi ska bli bättre på att lyfta vår egen svans och visa att vi gör ett bra och meningsfullt arbete inom Kårkulla. Det har också betydelse för rekryteringen.

Den förtroende- och ledarskapskris som föregick valet av honom till samkommunsdirektör, varken kan eller vill Otto kommentera. Han vill hellre blicka framåt. I oktober börjar de nya förtroendevalda sitt värv och i relation till dem vill han skapa en stämning att alla jobbar mot samma mål.

Trots alla obesvarade frågor ser han med tillförsikt på sin tid inom Kårkulla.

- Jag vill gärna tona ner osäkerheten. Saker ordnar sig, även om vi inte ännu kan säga hur.

Text: Matilda Hemnell

Foto: Jan-Christian Stenroos

Otto Ilmonen

- **Är** Kårkullas samkommunsdirektör
- **Bor:** i Pargas
- **Familj:** tre barn i tonåren
- **Husdjur:** hundarna Basir och Benny, ”som tyvärr inte är så väluppfostrade”
- **Utbildning:** Politices magister från Åbo Akademi
- **Tidigare arbetserfarenhet:** Kommunsekreterare med ansvar för bildnings- och personalfrågor i Korpo, Pargas social- och hälsovårdsdirektör och planerings- och utvecklingschef vid Åbo Akademi
- **Kopplar av:** med hundpromenader och genom att lyssna på böcker och podcasts, främst om amerikansk politik (”jag är en political junkie”)

Äntligen konkreta åtgärder

Vårdreformen blir av och därmed framskrider också den efterlängta nya funktionshinderlagen. Samtidigt rör det på sig på sysselsättningsfronten. Nu föreslås konkreta åtgärder för att förbättra arbetsituationen för personer med funktionsnedsättning.

Lagstiftningen inom social- och hälsovården framskrider nu i snabb takt efter en lång väntan. I och med beslutet att vårdreformen införs, brådskar det med den övriga lagstiftningen inom social- och hälsovård. Lagen om funktionshinderservice kommer att behandlas i riksdagen under 2022 och lagstiftningen kring sysselsättningsfrämjande åtgärder inom socialvård och omsorg har äntligen lett till konkreta förslag.

Finsk Samhall-modell välkomnas

I medlet av augusti tog förbundet ställning till arbets- och näringsministeriets förslag om ett nytt, helt statsägt bolag som ska grundas. Bolagets verksamhetsområde är att sysselsätta partiellt arbetsföra vars situation på arbetsmarknaden är utmanande. Bolaget ska fungera som en övergångsmarknad och stärka vägen till den öppna arbetsmarknaden. På FDUV välkomnar vi initiativet som ett komplement till övriga sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Ministeriet har tagit modell från Sverige, från företaget Samhall. På Samhall har alla arbetstagare arbetsavtal. Arbetsavtal ger arbetstagaren en tydligare juridisk ställning jämfört med hur kommunernas arbetsverksamheter fungerar. Förslaget om ett statsägt bolag är ett sätt att förbättra sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt behöver man också utveckla den kommunala arbetsverksamheten.

Funktionshinderlagen får ris och ros

När det gäller lagen om funktionshinderservice anser vi att förslaget i många avseenden är bra och stärker delaktigheten. Lagen omfattar alla funktionshindergrupper i motsats till dagens situation då personer med intellektuell funktionsnedsättning har en egen lag, specialomsorgslagen. Detta kan leda till en bredare servicepalett och nya alternativ till service. Samtidigt finns det en oro; lagen om specialomsorger har garanterat vissa tjänster som nu kan vara svårare att få, till exempel träning och stöd för vissa färdigheter.

En annan fråga är om resurskravet kommer att strykas då det gäller personlig assistans. Om resurskravet består kan det innebära att flera personer med intel-

lektuell funktionsnedsättning nekas personlig assistans för dygnet runt service.

Inom funktionshinderorganisationerna diskuteras också över lag vem som kommer att omfattas av lagen. *”Lagen tillämpas på personer som på grund av ett långvarigt funktionshinder till följd av en funktionsnedsättning eller sjukdom nödvändigt och upprepade gånger behöver hjälp eller stöd för att klara en normal livsföring,”* står det i förslaget.

Hur man från myndighetshåll tolkar olika stödbehov och deras nödvändighet återstår att se. Om man inte omfattas av denna lagstiftning får man sitt stöd främst via socialvårdslagen. Socialvårdslagens tjänster är behovsprövade och ofta anslagsbundna. Vissa tjänster är också avgiftsbelagda. Därför är det viktigt att funktionshinderslagen omfattar alla som har en funktionsnedsättning. De ska inte belastas med extra avgifter utan garanteras ett gott liv på lika villkor.

Text: Lisbeth Hemgård, verksamhetsledare

Foto: Sofia Jernström

Kurser och evenemang

VARANNAN MÅNDAG 13.9–22.11 KL. 18–19.30 DIGITALT

Nätcafé för anhöriga

Kom med och träffa andra föräldrar till barn med funktionsnedsättning och dela tankar kring vardagsbekymmer och glädjeämnen. Vi hjälper er att få svar på stora och små frågor eller guidar er till dem som kan hjälpa. Vi kommer också att ha inbjudna gäster vid vissa träffar. Alla funktisföräldrar är välkomna, oberoende av barnens ålder eller utmaningar. Träffarna leds av personal från FDUV. Diskussionerna är konfidentiella och alla deltagare förbinder sig till att respektera det.

Mera information och anmälan: fduv.fi/kalender, henrika.mercadante@fduv.fi, 040 127 17 12.

25.9 PÅ HOTEL RED & GREEN I NÄRPES

När liten blir stor

Hur kan jag som förälder förbereda mig på att mitt barn håller på att bli större? Vad innebär vuxenlivet för mitt barn med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning och hur ska jag våga släppa taget? Hur ska mitt barn bo när hen blir vuxen? Hur kommer barnets och vår framtid att se ut? Kom med för att diskutera frågorna med andra anhöriga i samma situation och få vägledning i valmöjligheterna.

Mera information och anmälan senast 17.9: fduv.fi/kalender, susanne.tuure@fduv.fi, 0400 600 676.

12.10 OCH 19.10 KL. 18–19.30 DIGITALT

Funktionsrätt i praktiken: Om dagvård och om den utvidgade läroplikten

Vår digitala föreläsningsserie Funktionsrätt i praktiken fortsätter i höst. Föreläsningsserien behandlar olika teman kring rättigheter och stöd från samhället till personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga. I oktober är fokus på dagvård och utbildning.

- **En god start - småbarnspedagogik och förskola för barn i behov av särskilt stöd**, tisdag 12.10 kl. 18-19.30
- **Den utvidgade läroplikten - vad innebär den för unga med särskilda behov?** tisdag 19.10 kl. 18-19.30 med bland annat **Kurt Torsell** från Utbildningsstyrelsen och representanter för utbildningsanordnare.

Föreläsningarna riktar sig i första hand till föräldrar till barn och unga med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning, men även till personal och andra intresserade. Det finns även tid för frågor och diskussion.

Mera information och anmälan: fduv.fi/kalender, camilla.forsell@fduv.fi, 040 673 96 95

9.10 KL. 10-16 PÅ NORRVALLA I VÖRÅ

Nu är det vår tur – pappaträff

Kom och ta del av en avkopplande dag med program, mat, samvaro och kamratstöd. Träffen riktar sig till pappor i hela Österbotten som har barn, unga eller vuxna med funktionsnedsättning.

Vi börjar dagen med program utomhus med Norrvallas ledare. Efter lunchen blir det föreläsning och diskussion med familjeterapeut **Heikki Kurkiala**. Dagen avrundas med lättprogram. Vi följer med coronarestriktionerna och anpassar dagen enligt detta.

Mera information och anmälan senast 27.9: fduv.fi/kalender, camilla.forsell@fduv.fi, 040 673 96 95.

30–31.10 PÅ HOTEL RED & GREEN I NÄRPES

Familjekursen Vardagskraft

Välkommen med på en avkopplande helg för familjer med barn med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning. Under helgen får ni ta del av föreläsningar, kamratstöd, lek och rekreation. Fokus är på att hitta kraft i vardagen.

Vi ordnar program för både vuxna och barnen med särskilda behov samt deras syskon. Kursen är avgiftsfri, men det finns ett begränsat antal platser.

Mera information och anmälan senast 19.9: fduv.fi/kalender, camilla.forsell@fduv.fi, 040 673 96 95.

25–28.11 PÅ LOJO SPA & RESORT I KARISLOJO

FamiljeKraftdagar

Få en paus från vardagen - kom med på FamiljeKraftdagar med fokus på gemensamma trevliga upplevelser och kamratstöd samt tid för återhämtning och reflektion. Dagarna riktar sig till familjer med barn som har särskilda behov och som behöver extra stöd och struktur i vardagen.

För föräldrarna ordnas resursstärkande samtalsgrupper, medan barnen har eget program. För hela familjen ordnas även gemensamt program både inomhus och utomhus. Dessutom finns det tid för fritid och vila.

FamiljeKraftdagarna är ett samarbete med Folkhälsans förbund. De är avgiftsfria, men det finns ett begränsat antal platser. I er ansökan ska ni berätta om er familjesituation och om ert behov av återhämtning och stöd samt bifoga en rekommendation.

Mera information och ansökan senast 26.9: fduv.fi/kalender, camilla.forsell@fduv.fi, 040 673 96 95.

Vi följer med coronaläget och rådande restriktioner. Vi meddelar om eventuella ändringar i vår webbkalender på fduv.fi/kalender. Där hittar du också nya evenemang och uppdaterad information.

Brytningskedan – handbok om service för unga

Vi har uppdaterat vår handbok om service för unga med intellektuell funktionsnedsättning. Handboken fungerar som stöd för er som står inför många brytningskedan.

När en ung person med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning närmar sig vuxen ålder ändras nämligen många saker. Genom att i god tid planera för förändringarna kan den unga och hela familjen förbereda sig för det nya livsskedet.

Då barnet uppnår 16-års ålder upphör flera av de förmåner som hängt med sedan småbarnstiden. Den unga måste till exempel på nytt ansöka om FPA:s förmåner. Samtidigt är hen på väg att bli självständig och kan behöva stöd i detta, kanske av personer som inte hör till den närmaste familjen.

Den unga går vanligtvis fortfarande i grundskolan, men så småningom är det naturligt att börja fundera på studier, arbete, utkomst och boende samt service och stöd som en ung vuxen med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning behöver i sin vardag. Även resten av familjen kan behöva stöd i förändringsprocesserna.

Syfte med handboken *Brytningskedan* är att ge en överblick över de vanligaste ändringarna som ungdomstiden medför samt ge tips som kan underlätta för er.

Handboken kan laddas ner gratis från vår webbplats fduv.fi/handbokforunga.

Steget vidare har anställt projektassistenter

Matilda. Foto: Erika Backman

FDUV har anställt två projektassistenter till projektet *Steget vidare - från arbetsverksamhet till arbete med lön*. **Matilda Hemming** jobbar vid vårt Vasakontor och **Paulina Bäckström** vid vårt kontor i Helsingfors. Båda jobbar sedan juni två dagar i veckan.

Matilda har studerat till träartesan vid Optima och har tidigare arbetat bland annat vid ett daghem. För Matilda är det viktigt att alla blir jämlikt bemötta och hon ser framemot att få vara med och producera material till sociala medier.

Paulina är utexaminerad från Ammattiopisto Live och har tidigare jobbat med tvätteriuppgifter. Hon tycker arbetsfrågor är viktiga och vill att fler personer med intellektuell funktionsnedsättning ska få möjlighet att ha ett arbete med lön.

- Lönejobb är viktigt för mig också. Jag har erfarenhet av både utlokaliserad arbetsverksamhet och arbete på arbetscentral, säger Paulina.

I sitt arbete som projektassistent vill hon vara med och kontakta arbetsgivare och berätta om att personer med intellektuell funktionsnedsättning vill och kan ha lönejobb.

En viktig del i projektassistenternas arbete är att bidra med erfarenhetsexpertis och kamratstöd; att berätta för andra om sina egna erfarenheter och tankar om arbete.

Paulina. Foto: Sofia Jernström

LL-Bladet blir Lätta bladet

LL-Bladets papperstidning har varit på sommarpaus sedan början av juli. När papperstidningen igen kommer ut den 23 september är den helt ny. Den har nytt format, nytt utseende, flera sidor än förut och ett nytt namn - Lätta bladet.

Den som har en prenumeration på LL-Bladet kommer automatiskt att få den nya tidningen Lätta bladet hem till sig. Andra som är intresserade kan beställa ett provnummer genom att skicka ett mejl till ll-bladet@ll-center.fi.

LL-Bladets redaktion hoppas att både gamla och nya läsare ska tycka om den nya tidningen.

I fortsättningen ska den svenska lättlästa tidningen Lätta bladet utkomma med åtta nummer per år, ungefär med ett nummer per månad.

Också LL-Bladets webbplats ll-bladet.fi förnyas. Den kommer att uppdateras med nyheter och intressanta artiklar oftare än förut.

Lätta bladet ges ut av LL-Center och Selkokeskus.

Delta i vår läsarundersökning – vinn presentkort!

Vad tycker du om tidningen Gemenskap och påverkan, GP? Genom att svara på vår enkät om GP kan du vara med i utlottningen av presentkort (2 presentkort á 40 euro).

Dessutom hjälper du oss att utveckla tidningen om och för personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning, deras anhöriga och andra som är intresserade av funktionshinderområdet.

Enkäten är lättläst men personer med intellektuell funktionsnedsättning kan ändå behöva hjälp med att svara på den.

Enkäten hittar du på vår webbplats fduv.fi/gpenkat. Du kan också be oss skicka den till dig per post. Enkäten är öppen fram till den 21 november 2021. Mera information: matilda.hemnell@fduv.fi, 040 503 72 30.

Rösta på din favorit i fototävlingen

FDUV utlyste i våras en fototävling för personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning. Temat för tävlingen var min vardag. Sammanlagt kom det in 34 bidrag till tävlingen. En jury har valt sex finalister som presenteras på sidan 29.

Nu kan allmänheten rösta på sin favorit, antingen med blanketten på sidan 31 eller elektroniskt på fduv.fi/fototavling. Rösta senast den 30 september. Genom att rösta kan du vara med i utlottningen av en lättläst muminbok.

FSI:s projekt Vi också jobbar för anpassad motion

Finlands Svenska Idrott, FSI, har fått finansiering för projektet *Vi också* som vill öka möjligheterna till motion och idrott på svenska oberoende av funktionsförmåga. Det är ett samarbete med Finlands Paralympiska kommitté och Liikuntatieteellinen Seura. Även FDUV med sina DUV-föreningar är med på ett hörn. Både FDUV och DUV i Mellersta Nyland har en representant i styrgruppen.

Målet med projektet är bland annat att öka kunskapen om anpassad motion och paraidrott och därmed öppna dörrar till föreningsverksamhet och stödja kommunernas och föreningars samarbete.

- Jag vet att med ett fantastiskt samarbete med både experter och föreningsaktiva kan vi tillsammans nå ett mer jämlikt motionsfält, säger projektledare **Lotta Nylund** på FSI.

Projektet finansieras av Undervisnings- och kulturministeriet och pågår under tiden 2021-2024.

Över 100 fullmäktigeledamöter har lovat jobba för en kommun för alla

Kampanjen *En kommun för alla* samlade sammanlagt 281 kommunalvalskandidater som lovade jobba för alla kommuninvånare, också för dem med funktionsnedsättning. Av dessa kandidater blev 112 invalda i kommun- eller stadsfullmäktige. Ytterligare 64 fick en suppleantplats.

Målet med kampanjen var att lyfta fram viktiga funktionshinderfrågor och öka kunskapen om funktionsnedsättningar inför kommunalvalet. Enligt vår erfarenhet är många beslutsfattare välvilligt inställda till funktionshinderfrågor, men saknar fördjupad kunskap.

För att nå ut till beslutsfattare ville vi uppmana kandidater att förbinda sig att arbeta för alla kommuninvånare, också för dem med funktionsnedsättning. En lista på de invalda kandidaterna hittar du på fduv.fi/kommunalval.

Bakom kampanjen stod de finlandssvenska funktionshinderorganisationerna: SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder och dess medlemsförbund FDUV, FMA - Funktionsrätt med ansvar, Förbundet Finlands Svenska Synskadade, Svenska hörsel förbundet och Psykosociala förbundet.

Välkommen på DUV-dagar i november

DUV-dagarna ordnas den 20-21 november i Tammerfors. Dagarna riktar sig till DUV-föreningarnas och Steg för Stegs styrelser, anställda och andra aktiva.

Under dagarna funderar vi på hur vi kan utveckla vår verksamhet tillsammans och fördjupar oss i vårdreformen. Bland annat Kårkullas nya samkommundirektör **Otto Ilmonen** och specialsakkunniga på Finlands kommunförbund **Johanna Lindholm** medverkar.

Det finns också tid för friare samvaro. Den som önskar kan ta sig en svängom på dansgolvet till tonerna av **Simon Kiuru**.

Vi ser fram emot att äntligen få träffas och hoppas på aktivt deltagande från föreningarna! Mera information och anmälan senast 5.11: fduv.fi/duvdagar

Tankar om skolan

I skolan får man lära sig och träffa kompisar. Många har fina minnen från skolan, men den kan också vara svår ibland. Vi har frågat lägerdeltagare på Solvalla vad de tycker om skolan.

Alina Skog, 15 år

Hur går det i skolan för dig?

- Det går bra i skolan. Jag har bytt skola.

Varför bytte du skola?

- Jag började högstadiet.

Vad är ditt favoritämne?

- Bildkonst. Jag tycker om att rita.

Vilket ämne tycker du inte om?

- Träslöjd.

Vad är roligt i skolan?

- Att laga mat.

Minns du din första skoldag, hur var det?

- Det var pirrigt.

Isabella Nyström, 14 år

Vad är ditt favoritämne?

- Jag tycker om alla ämnen. Mina favoriter är matematik, finska, engelska, musik och bildkonst.

Finns det något ämne du inte tycker om?

- Träslöjd.

Jag har en gång fastnat i hyvelbänken!

Vad brukar du göra på rasterna?

- På rasterna har jag ingen att prata med. Då vi började högstadiet började mina kompisar i en annan skola i en annan byggnad och jag började i lilla klassen. Det var jättejobbigt. Jag skulle vilja vara mest i stora klassen. I höst får jag ha musik och bildkonst med mina vänner i stora klassen.

Ida Nummelin, 30 år

Vad var ditt favoritämne då du gick i skola?

- Matematik, modersmål och historia.

Vilket ämne tyckte du inte om?

- Gymnastik. Det är inte min grej.

Vad har du för minnen från skolan?

- Jag har jättegodas kompisar från skoltiden, så jag trivdes i skolan.

Vad gör att man trivs i skolan?

- Att man har vänner, att man får vara med och att man inte blir mobbad.

Minns du din första skoldag, hur var den?

- Jag var lite spänd.

Hur kändes det när skolan började igen efter sommaren?

- Det var roligt att komma tillbaka, och att träffa sina vänner på nytt.

Richard Blomqvist, 29 år

Vad var det bästa med skolan?

- Att man fick fara på utfärd och att man fick äta pizza.

Vad var det sämsta i skolan?

- Matematik.

Vad var ditt favoritämne?

- Modersmål. Jag tycker om att skriva dikter. Jag brukar skicka dikter till radion.

Vad är en trygg och bra skola?

-Toppan, det är skolan där jag har gått.

Text och foto: Tessa Forssell

Minnen från sommarens läger

FDUV ordnade många läger på sommaren. I år hade vi ändå färre deltagare än vanligt. På grund av coronan kunde vi ha högst fyra deltagare per läger. Det betyder att en del blev utan lägerplats. Vi hoppas att vi kan ordna läger för fler nästa sommar.

Här har vi samlat bilder från en del av sommarens läger. Kanske du hittar dig själv eller någon vän bland bilderna?

Text: Matilda Hemnell

Foto: Tessa Forssell, Ann-Britt Pada, Madeleine Björklund, Daniela Mård

Robin Wester, Erica Sved, Abbe Paloheimo och Daniela Mård.

Fartfyllt barnläger på Solvalla.

Ida Kinnunen.

Skattjakt vid Sälgrunds gamla lotsstation i Kaskö. →

Johanna Karlsson, Victor Lehtinen, Richard Blomqvist och Susanna Sandell.

Alexander von Veh.

Anna Ilmoni, Johan Silfver, och Linn af Björkesten.

Jennie Sebbas.

Madelene Wik, Matilda Hemming och Victoria Drugg.

Frank Björklund.

Otto Ilmonen är Kårkullas nya direktör

Otto Ilmonen är Kårkullas nya samkommunsdirektör.

Det betyder att han är Kårkullas högsta chef. Otto började sitt nya jobb i augusti.

- Jag är en familjefar från Pargas, berättar Otto.

Han är gift och har tre barn som är i tonåren. Dessutom har han två hundar. De heter Basir och Benny.

Vill göra saker bättre

Otto sökte jobbet som samkommunsdirektör för att han tycker det är ett viktigt jobb som passar ihop med hans värderingar.

- Rättvisa och jämlikhet är viktiga värderingar för mig. Jag vill jobba för ett bättre samhälle.

Det här vill han göra genom att vara med och påverka att personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning får bra service och stöd.

Vårdreformen

Otto kommer att jobba mycket med vårdreformen som träder i kraft år 2023. Efter det kommer Kårkulla inte att finnas som organisation så som den finns i dag.

I stället får så kallade välfärdsområden ansvar för att det finns den typen av stöd och tjänster som Kårkulla ger i dag.

- Vi ska jobba för att övergången till välfärdsområdena går bra. Brukare ska märka av övergången så lite som möjligt. Servicen får inte bli sämre, den ska helst bli bättre, säger Otto.

Vad allt vårdreformen riktigt innebär är ännu oklart, men Otto litar på att det blir bra.

- Saker ordnar sig, även om vi inte ännu kan säga hur.

Text: Matilda Hemnell

Foto: Jan-Christian Stenroos

LL-Bladet blir Lätta bladet

LL-Bladets papperstidning har varit på sommarpaus sedan början av juli. När papperstidningen igen kommer ut den 23 september är den helt ny. Den har nytt format, nytt utseende, flera sidor än förut och ett nytt namn - Lätta bladet.

Den som har en prenumeration på LL-Bladet kommer automatiskt att få den nya tidningen Lätta bladet hem till sig.

Andra som är intresserade av Lätta bladet kan be om ett provnummer.

Om du vill ha ett provnummer kan du skicka mejl till adressen ll-bladet@ll-center.fi.

LL-Bladets redaktion hoppas att både gamla och nya läsare ska tycka om den nya tidningen.

I fortsättningen ska den svenska lättlästa tidningen Lätta bladet utkomma med åtta nummer per år.

Också LL-Bladets webbtidning förnyas. Den kommer att uppdateras med nyheter och intressanta artiklar oftare än förut. Webbtidningen hittar du på internet på adressen www.ll-bladet.fi.

Ungefär så här kommer den nya lättlästa tidningen Lätta bladet att se ut.

Berätta vad du tycker om GP

Vad tycker du om tidningen Gemenskap och påverkan GP? Genom att svara på frågor om GP hjälper du oss att göra tidningen bättre. Bland alla som svarar på frågorna om GP lottar vi ut två presentkort värda 40 euro. Svara på frågorna senast den 21 november.

Frågorna om GP hittar du på vår webbplats på adressen fduv.fi/gpenkat. Du kan också be oss skicka dem till dig per post. Ta då kontakt med Matilda Hemnell per e-post på matilda.hemnell@fduv.fi eller per telefon på numret 040 503 72 30.

Rösta på ditt favoritfoto

FDUV ordnade i sommar en fototävling för personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning. Temat för tävlingen var min vardag.

Totalt kom det in 34 foton till tävlingen. Av dessa foton har en jury valt ut några finalister. Nu kan du rösta på det foto som du tycker bäst om. Genom att rösta kan du vinna en lättläst muminbok.

Så här röstar du

Du kan rösta genom att fylla i och sända in blanketten på sidan 31. FDUV betalar portot, du behöver alltså inget frimärke. Du kan också rösta digitalt på vår webbplats på adressen fduv.fi/fototavling.

Rösta senast den 30 september.

Finalister i fototävlingen

Fotograf: Rex Hartman. Om fotot: "Vedjobb."

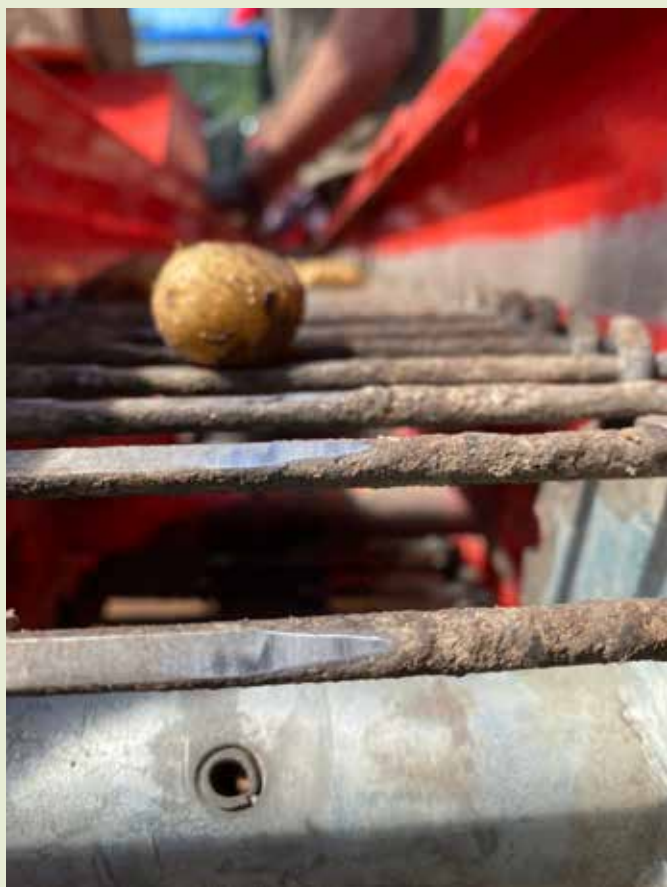

Fotograf: Maria Lindqvist
Om fotot: "Klippor är vackra att se på och att gå på."

Fotograf: Jenny Jönsson
Om fotot: "Min vardag är att skriva i häften."

Fotograf: Matilda Ekholm

Om fotot: "Min vardag den här sommaren är varm och solig! Jag plockar jordgubbar och tar upp potatis. Jag tycker om att jobba ute när det är sommar."

Fotograf: Elin Hermansson

Om fotot: "Bilderna är från flytten till min första egna lägenhet. Här är möbelbygge på gång."

Fotograf: Mats Nordström

Om fotot: "På jobbet väver jag de dagar jag är här. Jag tycker om att väva. Jag har lärt mig vävstolens delar och att själv skarva och sätta på garn på skytteln."

Rösta på din favoritbild i fototävlingen

Ditt namn: _____

Om du vill delta i utlottningen av en lättläst Muminbok ska du meddela din adress:

Rita ett kryss i rutan för det foto du gillar bäst. Du kan bara rösta på ett foto.

Jag gillar bäst

Skicka in din ifyllda blankett till FDUV senast 30.9.2021.

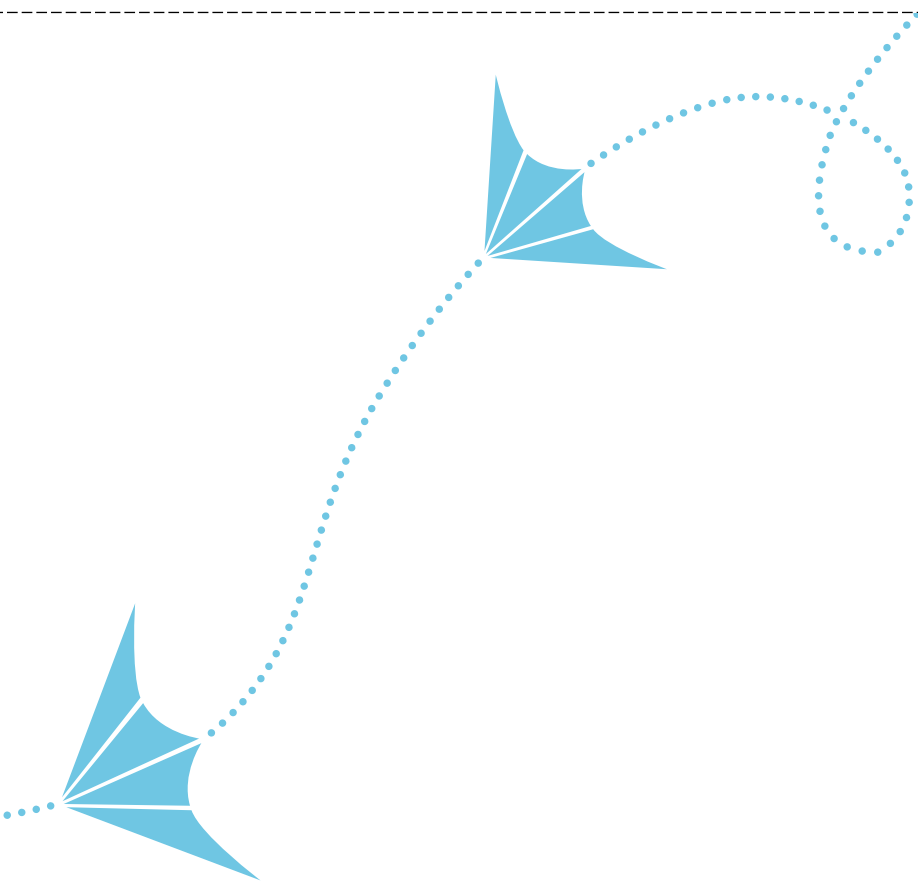
Du kan skicka blanketten per post
eller inskannad per e-post till foto@fduv.fi

Vastaanottaja
maksaa
postimaksun

Mottagaren
betalar
portot

FDUV / fototävling
Avtalskod 5020354
00003 SVARSFÖRSÄNDELSE

Vik här

STEG FÖR STEG • STEGFÖRSTEG.FI

Sommarträffar

Efter att ha ordnat digitala evenemang på våren har vi äntligen börjat träffas på riktigt igen. I sommar har vi ordnat sommarträffar på olika orter i Svenskfinland.

Här är bilder från en del av våra sommarträffar.

Ett Steg i taget för Åland hade sommarträff på Lilla Holmen i Mariehamn.

Skärigänget träffades på café vid Gästhamnen i Pargas.

Auragänget hade picknick i Kuppisparken i Åbo på årets varmaste dag.

Borgåschacket var på picknick i parken Maren i Borgå.

När-gruppen träffades i Närpes i augusti.

Hösten med Steg för Steg

Om coronasituationen tillåter kommer våra lokala grupper att fortsätta att träffas under hösten. Du kan följa vår kalender på www.stegforsteg.fi för att se när vi träffas i din stad.

Vårt nätcafé "Funkar såhär" fortsätter i höst.

Den 28 september har vi Paulina Hannus med som gäst. Paulina berättar om hur det är att leva med en synskada.

Våra lokala grupper har träffar, och vi ordnar Storträff i Vasa den 23-24 oktober.

Under Storträffen firar vi Steg för Stegs 25-årsjubileum.

Storträff i Vasa

Vi hoppas kunna ordna vår Storträff i Vasa den 23-24 oktober. Det är KoVa-gänget som bjuder in oss till Vasa. Storträffen är för medlemmar i Steg för Steg. Om du vill delta ska du anmäla dig senast 4 oktober. Du kan anmäla dig via vår webbplats eller genom att ringa Sofia, Frank eller Annika. Under Storträffen firar vi vårt 25-årsjubileum, deltar i olika valfria program och workshoppar och håller årsmöte.

DUV I VASANEJDEN • VASANEJDEN.DUV.FI

På grund av förändringar i pandemirestriktionerna uppdaterar DUV i Vasanejden tills vidare sin verksamhet på webbplatsen vasanejden.duv.fi.

DUV I SYDÖSTERBOTTEN • SYDOSTERBOTTEN.DUV.FI

Höstens program

Idrottsdag på Vargberget 4.9

Kom med oss på en idrottsdag på Vargberget lördagen den 4 september kl.13-15. Vi kommer att gå en tipsrunda och efter det blir det korvgrillning och kaffe eller saft.

Biodags! 2.10

Lördagen den 2 oktober 2021 bjuder vi in våra medlemmar för att se Sune - Uppdrag midsommar på bio.

Bowlingturnering 13.11

Kom med på en spännande bowlingturnering i Närpes Bowlinghall den 13 november kl. 12-15. Fint pris utlovas! Om du inte själv vill delta i turneringen kan du komma och följa med den som publik. Efter turneringen går vi och äter hamburgarbuffé på Oneils Kitchen.

Julfest 4.12

Välkomna med på julfest lördagen den 4 december kl.15.30-19.30 på Bistro. God mat och fin musik utlovas.

Anmälningar till sydosterbotten@duv.fi

DUV I VÄSTRA ÅBOLAND • ABOLAND.DUV.FI

DUV-gänget i Åboland stoppas inte av pandemin!

Arbetsgruppen som står bakom DUV i Västra Åbolands program består av Anna Ilmoni som koordinerar fritidsaktiviteter, Anna Öhman och Anders Kjellman som sköter ekonomin, Jonathan Holmberg som hjälper till med webb och sociala medier och undertecknad som är ordförande.

Under dessa konstiga tider då vissa verksamhetsformer inte gått att förverkliga har vi fått tänka om - för vi ger inte upp! I stället har vi ordnat program för mindre grupper, inomhus eller utomhus. Det har blivit många promenader med olika teman, klubbträffar med varierande innehåll och våra "vanliga" aktiviteter bowling och simning.

Vi har fotat, lyssnat på skivrådet, haft frågesport och bingo samt ordnat spelkvällar och matlagning. Sedan har vi även pysslat med pärlor, målat tygkassar, gjort vändagskort, pysslat till påsken och målat med vattenfärger. På bilderna kan ni se hur fina konstverk deltagarna gjort!

Vi ser framemot att kunna träffa våra deltagare under hösten. Vi hoppas att så många som möjligt vill hålla oss sällskap i olika klubbar. Vi har mycket roligt inplanerat, så kom med och se vad vi har hittat på! Programmet hittar ni på vår webbplats.

Hälsningar,
Ann-Sofie Holmberg, ordförande

DUV I VÄSTNYLAND • VN.DUV.FI

Hälsningar från DUV i Västnyland (och Kimitonejden)

Än så länge står ”och Kimitonejden” inom parentes i vår förenings namn. Detta beror på att vi inte ännu fått svar på vår förhandsgranskning av stadgeändringarna från Patent- och registerstyrelsen. Då vi fått dem ordnar vi ett extra föreningsmöte, för att där få godkännande för ändringarna. Efter det skickar vi igen stadgeändringarna till Patent- och registerstyrelsen, och först då de är godkända där, får vi officiellt använda vårt nya namn.

DUV i Kimitonejden har alltså lagts ner och DUV i Västnyland ska ta över verksamheten på Kimitoön. Trots att de formella ändringarna dröjer fungerar vi redan i det stora hela som en förening med verksamhet också på Kimitoön.

Sommarens läger var uppskattade

De boendevisa, deltagaranpassade lokala sommarlägren visade sig vara en bra lösning med tanke på coronapandemin. Lägren ordnades både som dagläger och som några dagars övernattningsläger och hölls på en lokal lägergård i Raseborg. I små grupper besökte vi också sommarteater. Vi såg Peter Pan på Raseborgs sommarteater och Kejsarns nya kläder på Museigården i Tenala.

Höstens program

Höstens program finslipas ännu. Vi håller tummarna att inga restriktioner, som tvingar oss att ändrar på allt, träder i kraft.

Inför hösten är följande klart:

- Showstar (vår sångkör) och Trixstar (vårt band och kör) inleder sin verksamhet vecka 36.
- Klubbarna ordnas i huvudsak boendevisa.
- Uffe och Sicke gör ett besök i Kimito och sänder sin show digitalt cirka en gång per månad.
- Kioskbilen fortsätter i Kimitonejden, men blir på paus i Raseborg.

I planerna finns också en Halloweenfest, julsånger i Ekenäs kyrka, teaterbesök och julfest. Vi hoppas dessutom att vi får regelbundna bowlingtider igen. Även sportklubben och Teater Magnitude hör till programmet.

Foto: Åsa Krook

DUV I MELLERSTA NYLAND • MELLERSTANYLAND.DUV.FI

Äntligen höst och klubbstart!

Förutom alla roliga klubbar så planerar vi mycket annat skoj, så länge rekommendationer och restriktioner tillåter. Vi ska bland annat besöka Fallåker Teater, gå på galamiddag på Nyländsk Afton och se Mary Poppins på Svenska Teatern.

Utbildningshelg om hjälpmedel

Vi arrangerar den 9-10 oktober en rolig utbildning tillsammans med Finlands Svensk Idrott och Malike. Det är en utbildningshelg där kursdeltagarna får lära

sig om olika hjälpmedel som personer med funktionsvariationer kan använda för att röra sig i naturen. Under lördagen är det föreläsning om hjälpmedel och på söndag ordnas en prova på dag då intresserade kan komma och pröva och bekanta sig med hjälpmedlen. Kursplatsen är hotell Rantapuis-to, Furuborgsgatan 3, Helsingfors.

Kursen är gratis för våra medlemmar. Är du fritidsledare eller aktiv inom någon annan DUV-förening? Välkommen med du också! Hör av dig till Muluken för mera information muluken.cederborg@duv.fi.

Tyck till om GP!

Delta i vår läsarundersökning och du kan vara med i utlotningen av presentkort.

Dessutom hjälper du oss att utveckla tidningen om och för personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning, deras anhöriga och andra som är intresserade av funktionshinderområdet.

Svara senast 21.11 på
fduv.fi/gpenkat